

Leto X.

Številka 10.

SLOVENSKI PRAVNIK.

Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani.

Odgovorna urednika :

Dr. Makso Pirc in dr. Viktor Supan.

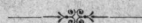

V LJUBLJANI.

Natisnila „Narodna Tiskarna“.

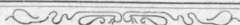
1894.

VSEBINA.

1. <i>Dr. Vladimir Pappafava</i> : Beležništvo v Norveški	289
2. Permanentni odsek za posvetovanja o civ. postopniku o maji pristojnosti med okrajnimi sodišči in sodnimi dvori	293
3. <i>Dr. Fran Oblak</i> : Kako se morejo napraviti, kolikor se dá, pravične kazenske razsodbe. (Konec.)	297
4. Iz pravosodne prakse. Civilno pravo:	
a) 1. Ako je več dedičev, zastopa zapuščino oni dedič, kateri se je bil oglasil dedičem uže za časa, ko postane vprašanje gledé zastopstva aktuvelno. — 2. K §-u 144. o. s. r.	300
b) Zemljiškoknjižni izpisek je dokaz lastninske pravice	304
c) Stanovanje dolžnika v inozemstvu stavi v nevarnost upnikovo tirjatev	307
d) Razven sodišča rei sitae dovoliti sme prepoved na premičnine le ono sodišče, ki je nedvomno pristojno za rešitev spora in merito	310
Kazensko pravo:	
K §-oma 281., št. 5. in 7. k. pr. r.	311
5. Književna poročila	314
6. Razne vesti	316
7. Pregled pravosodstva	319

Beležništvo v Norveški.

Spisal dr. Vladimir Pappafava, odvetnik v Zadru.

Beležniški poklic v Norveški, ki se ni izpremenil dolgo vrsto let, kar se tiče svojega bistvenega sestavka bodisi v svoji organizaciji, bodisi v obsegu svojega področja, ni še doslej urejen niti po naročitem zakonu, niti po kaki posebni naredbi.

V Norveškem zakoniku kralja Kristijana V. z dne 15. aprila 1687. l. nahajajo se le nekatere določbe gledé beležniških posel. Tako izrečeno je n. pr. v knjigi I., pogl. VIII. čl. 2., da se morajo beležniška opravila vpisovati v posebni register. V knjigi V., pogl. XIII. čl. 11. odrejeno je, da se mora v krajih, v katerih so nameščeni posebni beležniki, dajati napravljati menične proteste le po javnem beležniku (notarius publicus); — a kjer takega ni, po mestnem i občinskem pisarji,¹⁾ ali pa po dveh pravnikih.

Pozneje ukazalo se je z naredbo z dne 31. januarija 1738. l. gledé pristojbin, ki se morajo plačevati za beležniško službo, da mora v krajih, kjer ne posluje noben notarius publicus, opravljati njegove posle mestni i občinski pisar; — v jednom pravilniku o pristojbinah z dne 11. junija 1788. l. nahaja se tudi predpis, da je primoran tudi „Lorenskriver“ (sodnik na deželi) v vsem okraji poslovati kot notarius publicus. Pozneje naložili so se pa v obče posli mestnega pisarja mestnemu sodniku (Stadtvoigt). Tako se torej v obče nahaja, da opravljajo v kraljevini Norveški mestni sodniki ob jednom tudi notarski poklic.

Vender pa obstoje za nekatera mesta izjeme. V Kristijaniji opravlja notarske zadeve sicer mestni vogt (Stadtvoigt), — a ta tu ni ob jednom tudi mestni sodnik. V Drammenu oskrbljuje je mestni poglavar (magistrat). V Kristianssandu je pa to zadeva mestnega in občinskega pisarja, kateri tudi tu ne posluje ob jednom kot sodnik.

¹⁾ Ali kakor so ga imenovali Nemci „Stadt- und Rathhausschreiber“.

V kraljevini Norveški torej ne more biti govora o beležniškem stanu, kateri bi bil za to posebej ustanovljen.

Svrha beležniškega poklica je, da daje občinstvu priliko, da more sklepati pravna opravila ter sestavljati pravna pisma, koja mu jamčijo gotove pravice ali pa ga opraščajo nekih dolžnostij na tak način, da dokazuje uže pojedini spis sam povsem polnoverno, da se je pridobila dotična pravica, oziroma oprostitev. Posvedočba, katero je izdal beležnik, ima v sebi dokaz, da je vse to, kar je posvedočil, istinita resnica.

Običajno je notarius publicus pooblaščen, da izdaja posvedočbe, katere so polnoverne in služijo v dokaz vsega, kar je na zahtevanje stranke po lastnem prepričanju konstatoval ali pa poizvedel. V teh mejah pa določiti natančneje obseg beležniškega delokroga je težko — posebno, če se hoče dognati, o katerih rečeh se mu dovoljuje izdajati polnoverne posvedočbe; dalje katere vrste izjav v gotovem poslu, ali koje bi obsegale določbe gledé posebnih pravic, — kakor tudi katera vrsta pogodeb, oporok, priznanj, preklicev, a nad vse odgovorov, s katerimi bi kdo odbil zakonito učinjeno ponudbo, postanejo pravoveljavni le takrat, če so sestavljeni pred javnim beležnikom, postanejo le na ta način neizpodbojna fakta, kojim ni treba drugih dokazov.

S tem se torej uredi po poslu družega človeka kaka zadeva na način, da je ravno tako verojetna, kakor če bi jo dotičnik potrdil s svojo prisego pred sodiščem.

Redno pa vender ne sme notarius publicus vsprejemati izjav, ki se tičejo oseb, ki niso navzoče, kajti s tem bi se moglo seči v upravičene interese tretjih oseb, če bi se učinila pred beležnikom izjava tičoča se njihovih pravic, — a one ne bi bile navzoče, niti bi ne mogle vplivati na obliko in vsebino takovih izjav.

Akoravno se torej ne sme smatrati izjava brezpogojno enako svedočbi pred sodiščem, dokler je storjena le pred javnim beležnikom, vender ostane taka izjava obvezna toliko v moralnem pogledu, kolikor v oziru na kazen za onega, ki jo je izustil.

Radi tega se je dognalo načelo, da se more vsprejeti interinalna izjava le takrat, kadar je poseben razlog, da se učini to opravilo pred javnim beležnikom, — tako n. pr. če bi svedok umiral, ali kadar bi se bilo bati, da se izgubi nestalno dokazno

sredstvo, obstoječe v nezapriseženi izjavi, če se ne utrdi pred beležnikom

Beležnikova oblast, da konstatuje, kar se dogovarja v njegovi navzočnosti, ni omejena le na to, da posvedoči to, kar mu je kdo rekel, — nasprotno pooblaščen je, da posvedoči gledé vsacega pojedinega čina, o katerem se je na poziv stranke mogel uveriti, — kako se je tak čin vršil faktično. Gledé onih činov pa se smatra ponavadno pričo, koje je opazil le slučajno. Jednaka so presojanja in mnenja, izustena izven njegovega beležniškega delokroga, kedar se ne tičejo takih okolnostij, za katere zadošča razum priprostih in navadnih svedokov, četudi se dožene njihova istinitost.

Notarius publicus pa uživa poleg tega tudi polnovernost kot tolmač, kot prelagatelj gledé vseh jezikov, o katerih more dokazati, da so mu dovolj poznati. —

Redno smejo se meščanje posluževati beležnika, ali ne, kakor jim je drago, dá celo večji del raznih opravil sklepa se v Norveški brez njegove pripomoči. V nekaterih slučajih pa je njegovo posredovanje ukazano po kategoričnih zakonitih odredbah. — Pred vsem dogaja se to pri menično-pravnih protestih katere vrste koli (menični zakon z dne 7. majnika 1800, § 81.). Istotako dokazati mora v mestih upnik, ki želi, da se postavi imovina njegovega dolžnika pod konkurzno administracijo, — da je zaman tirjal plačilo po javnem beležniku (zakon o konkurzu in konkurznem postopku z dne 6. junija 1863, § 5.) Na deželi dovoljeno je, da se zgodi poziv potom „Sternevidner-jev“ (zapriseženih sodnih biričev).

Dalje je nekoliko slučajev, v katerih je pripomoč beležnikov zaukazana — ne samo, da se utrdi dokaz, temveč da se ustanovi nekaka kontrola; tako določuje n. pr. § 20. pomorskega zakonika z dne 24. marcija 1860, da mora glavar (kapitan) ladje, kedar se je pripetila nesreča ali pomorska škoda, katera bi mogla biti povod zahtevam za odškodnino ali sploh kaki drugi odgovornosti, dati pred javnim beležnikom interinalno izjavo ali interinalni protest, — to pa v prvi luki, v kateri ladja pristane. Istotako mora ladjini glavar po smislu §-a 23. pomorskega zakona — baš kedar ne bi točno vedel, se je-li dogodila pomorska škoda, v 24. urah pustiti narediti pomorski protest po beležniku radi sigur-

nosti za slučaj, da bi se pozneje našlo, da je ladja trpela kako havarijo. — Vrh tega so tudi naredbe, vsled katerih se more vršiti sklepanje zakona med osebama različnih veroizpovedanj ali med nekristijancema pred javnim beležnikom.

Beležniške pripomoči poslužujejo se sploh pred vsem v slučajih, če se hoče ustanoviti dokaz, kateri hoče stranka rabiti v inozemstvu.

Dovoljeno je pa strankam, da se poslužujejo bodisi posredovanja beležnika ali pa sodnih biričev pri vročevanju sodnih spisov in prijav o sodnih pozivih, razsodeb, kakor tudi poravnav, sklenjenih pri sodiščih ali pred mirovnim sodnikom. Vender se pa te posle splošno izročuje sodnim biričem.

Vsa beležniška opravila vpisovati se morajo v poseben register, potrjen po predstojni oblasti. Vender se vanj ne vpisujejo listine, od kojih so se napravili prepisi, kakor tudi ne poverjenja podpisov. Beležniške listine podpisuje beležnik — oziroma, kdor opravlja v dotičnem kraji beležniška opravila, — ter jim pritisne svoj uradni pečat. Vrh tega podpisan mora biti še jeden beležniški svedok, katerega je pozval isti beležnik, naj bode priča. V slučajih sklepanja ženitnih pogodeb pred javnim beležnikom sestaviti mora beležnik (ako sta zaročenca kristijana raznih veroizpovedanj) listino, v kateri se izjavita soprojoma (§ 6. zakona z dne 16. julija 1845, — gledé oseb, ki so sicer kristjanske vere, ki pa ne pripadajo državnim cerkvi). Ako pa nista oba zaročenca kristijana ali pa vsaj jeden ne, potem morata izreči pred javnim beležnikom svoj namen, sklepati zakon mej sabo, na kar ju beležnik proglasi soprojoma (zakon z dne 22. junija 1883 o sklepanji zakona mej osebami nepripadajočimi kristijanskim cerkvam). Pri sklepanji takih pogodeb držati se mora formulara natančno določenega po kraljevi resoluciji z dne 10. oktobra 1863; potem uvrsti se v notarski register izjava o činu, ki se je dogodil, katero podpišeta nova soprojoma.

Kakor se je uže na drugem mestu povedalo, morajo se napravljati menični protesti po javnih beležnikih. Ako pa ne bi bilo mogoče, za časa dobiti beležniškega posredovalca, more se dati napraviti protest tudi po dveh sodnih odposlancih ali pa v slučajih potrebe po dveh drugih pravnikih. Tak protest pa se mora — da obdrži svojo veljavo — v sedmih dneh pokazati javnemu

beležniku v to svrhu, da ga uvrsti v svoj register in tam priloži (§ 10. zakona z dné 17. junija 1880 o sodnem postopanju v meničnih poslih.) —

Beležniki napravljajo svoje spise na papirji, na katerem je utiskan kolek v vrednosti jedne krone. Za njihovo poslovanje plačevati je navadno pet kron, in to za vsak posel. Za pomorski protest po §-u 20. pom. zak. plačuje se pristojbina osmih kron, za navadni protest po §-u 23. pa po štiri krone. Za menične proteste plačuje se ali štiri ali šest ali osem kron po visokosti zneska. Za sestavo oporoke plača se osem kron. Vse te pristojbine pa gredo v državno blagajno, v kolikor je opravljajo osebe, imenovane pred 1. januvarijem 1873.

Permamentni odsek za posvetovanja o civ. postopniku o meji pristojnosti med okrajnimi sodišči in sodnimi dvori.

Znano je, da vladni načrt zakona o sodnosti in pristojnosti sodišč določa za mejo med pristojnostjo sodnih dvorov in ono okrajnih sodišč svoto 1000 gld.

Permamentni odsek pa je v svoji seji z dne 20. septembra t. l. na predlog referenta dra. Baernreitherja per vota paria dirernta vsprejel za mejo svoto 500 gld. Znamenito je, da so člani odseka iz poljskega kluba glasovali vsi za referentov predlog in, ker je tudi načelnik odseka dr. grof Pininski dirimoval za ta predlog, da so ti odločili v tem spornem vprašanji. Pravosodni minister, kakor tudi sekcijski načelnik dr. vit. Krall kot vladni zastopnik naglašala sta, da bode v tem slučaju potreba pomnožiti osobje sodnih dvorov, a da vlada vsled novega postopka pač namerava izdatno pomnožiti konceptno osobje okrajnih sodišč, ne pa tudi onega sodnih dvorov. Dr. grof Pininski odgovarjal je, da tu oziri na finance nikakor ne smejo priti v poštev, da v manjših pravadah sme biti merodajna hitrost postopanja, v večjih pa nikakor ne. Vsprejel pa se je v tej seji tudi posredovalni predlog dra. Nitsche-ja, glaseč se: „Vse prošnje in tožbe za

mandat v zadevah od 500 do 1000 gld. vlagati je pri okrajnih sodiščih in je tu obravnavo začeti, še le potem, ako stranke izjavijo, da se hočejo pravdati, ali vložiti ugovor proti mandatom, odstopiti je tožbe odnosno prošnje za mandat pristojnemu sodnemu dvoru v razpravo.“

Spisatelj teh vrstic hotel je na podlagi razbremenjenja sodnih dvorov, kakor je namerava načrt v spornem, v izvršilnem in v izvanspornem postopanju, potem na podlagi statističkih podatkov, priobčenih v motivih k načrtu o zakonu za sodnost in pristojnost sodišč ter v XXXIX. zvezku (letnik 1890) „avstrijske statistike“, v zvezi s sedanjo številnostjo konceptnega osebja pri posameznih sodnih dvorih dokazovati, da bi sodni dvori, ki bi mimo sedanjega stanja imeli več kontradiktoričnih pravn — in ti so v manjšini — ne bili nikakor preobremenjeni, dokazovati, da je strah pred obremenitvijo sodnih dvorov prav tako prazen, kakor je bil prazen za časa uvajanja kazenskega postopanja, — kar mu to namero prepreči sklep permanentnega odseka v njega seji z dne 25. septembra t. l. Ta sklep gledé meje pristojnosti ves dosedaj nameravani položaj, bodisi s stališča načrta, bodisi s stališča odsekovega, popolnem premeni.

Na predlog referenta dra. Baernreitherja se je namreč to zadevajoče posvetovanje z dne 20. septembra t. l. povzelo in sporazumno z vlado to-le sklenilo:

- a) „Die Bezirksgerichte entscheiden über alle Mandatsklagen und die sich daraus ergebenden Prozesse bis 1000 fl.
- b) Bei den Bezirksgerichten sind alle Klagen in Sachen zwischen 500 und 1000 fl. einzubringen, so dass das Bezirksgericht Contumaz, Vergleich und Anerkennung erledigt und erst, wenn die Sache contentios wird, der Gerichtshof eintritt. Hierbei hat bezüglich der Vertretung Anwaltszwang zu bestehen, insoferne wenigstens zwei Advokaten am Gerichtssitze sich befinden.
- c) Das Bezirksgericht kann forum prorogatum in allen Sachen bis 1000 fl. sein, ohne dass hiedurch der Instanzenzug geändert wird, so dass im Falle dieser Prorogation das Oberlandesgericht zweite und der Oberste Gerichtshof dritte Instanz ist. Durch diese Bestimmung soll es den Parteien welche tatsächlich zum Bezirksrichter Vertrauen hegen,

möglich gemacht werden, den Rechtsstreit, auch wenn derselbe den Betrag von 500 fl. übersteigt, vor dem Bezirksgerichte auszutragen.

- d) Der Instanzenzug wird in der Weise geregelt, dass in bezirksgerichtlichen Sachen bis 300 fl. der Gerichtshof zweite und das Oberlandesgericht letzte Instanz ist, wogegen in Sachen von 300 bis 500 fl. der Rechtszug an den Gerichtshof und von da an den Obersten Gerichtshof geht.

In das Rechtsmittelsystem wird die ausserordentliche Revision aufgenommen, welche gegen zwei gleichlautende Urteile, von welchen Gerichten immer sie gefällt sind, zulässig ist und in jedem Falle an den Obersten Gerichtshof geht. Dadurch werde es möglich sein, auch in Rechtssachen bis zu dem Betrage von 300 fl. dem Obersten Gerichtshofe Gelegenheit zu geben, eine unrichtige rechtliche Auffassung zu corrigiren.

Ferner wird die Nichtigkeitsbeschwerde zur Wahrung des Gesetzes gegen Entscheidungen der Oberlandesgerichte eingeführt.

Im Interesse der Sparsamkeit mit den Kräften soll beim Gerichtshofe in Wechselsachen der Zahlungsauftrag nicht von einem Senat, sondern von einem hiezu beauftragten Richter erlassen werden.“

Če se v ta sklep globočeje pogleda, vidi se, da se v njem prav bistro sveti — denašnja politična konstelacija. Toda reči se ne more, da bi bil slab. Pač je, takorekoč, nekoliko pristransk, kajti nekako posebno protekcijo uživale bodo pravde do 300 gld. Izvanredna revizija pomagala jim bode v slučajih, da je jedna izmed treh nižjih instancij drugače sodila, kakor ostali dve, do najvišjega sodišča. A ne samo to. Permanentni odsek je, izvajajoč napominano določbo o ničnostni pritožbi v varstvo zakona, v svoji seji z dne 29. septembra t. l. sklenil, da proti odločbam višjih deželnih kot revizijskih sodišč — torej v pravnih do 300 gld. — ako te odločbe temeljijo na krušitvi ali napačni uporabi zakona, sme generalni prokurator uradoma ali po naročilu pravosodnega ministra vložiti ničnostno pritožbo v varstvo zakona, tako da bodo tudi pravde, katere so vse tri nižje instancije

jednako razsodile, prišla do najvišjega sodišča. Najvišje sodišče bode vsled te ničnostne pritožbe le izreči moralo, če se je zakon kršil ali ne, razsodba sama pa ostane nespremenjena. Pravde do 300 gld. imele bodo torej po štiri instancije, a one nad tem zneskom samó po tri. Toda napaka to ni, da imajo le vse pravde v obče dovolj instancij.

Pač pa je nekaj pomislekov proti določbam, prej pod *b*) in *c*) navedenim, katere hočem ob kratkem omeniti:

K točki *b*): Permanentni odsek je v jedni svojih poznejših sej sklenil, da v teh slučajih okrajno sodišče v rešitvi tožbe ne sme naročiti, da se dokazila privedo k razpravi in da ni določiti takoj naroka za razpravo (*Streitverhandlung*). Treba bode torej odrediti takozvani prvi narok in stranki bodeta morali k sodišču priti. V slučajih, da se hočeta pravdati, pa s tem prav po nepotrebnem izgubita čas in si napravita stroškov. Nejasna je tudi določba o odvetniškem zastopanju. Če jo je razumeti tako, da odvetniškega zastopanja ni treba v poznejšem postopanju pred sodnim dvorom, ako na kraji sodišča nista nastanjena vsaj dva odvetnika, tako se prezre, da je vse postopanje pred sodnimi dvori zasnovano jedino le na podlagi odvetniškega zastopanja. Če pa pomeni to, da je za postopanje, kolikor se ga ima vršiti pred okrajnim sodiščem, potrebno tako zastopanje, ako sta ondi nastanjena vsaj dva odvetnika, tedaj pa je samo za priznanje in sklepanje poravnave posredovanje odvetnika gotovo odvišno.

K točki *c*): Ako se za pravde od 500 do 1000 gld. uže dopušča prorogovanje okrajnih sodišč, stopilo naj bi se še en korak dalje in te pravde izročilo okrajnim sodiščem tudi potom prekluzije ugovora nepristojnosti. V rešitvi tožbe izreči bi bilo, da je dotično okrajno sodišče tudi za spor o vtoženem predmetu pristojno, ako toženec proti temu v določenem roku, vsekako v primernem času pred narokom za razpravo (*Streitverhandlung*), ne ugovarja. Res bi s tem velika večina pravd od 500 do 1000 gld. prišla pred okrajna sodišča, toda samo tiste, gledé katerih strankam ni do tega, da v prvi instanciji sodi o njih sodni dvor. To bi s stališča, da je tudi pravde od 500 do 1000 gld. deloma izročiti okrajnim sodiščem, najbolje se strinjalo s praktičnimi potrebami.

Oпустiti bi se smel tudi oficijelni komentar, ki je pridejan določbi o prorogaciji. Zaupanje je pač jako subjektivna stvar in vrhu tega bolj odvisna od ugleda, katero uživa sodnik v socialnem življenji, kakor od njega uradne sposobnosti. Sodnik pri moran bode iskati zaupanja pri ljudeh, da potem dobi kaj pravd nad 500 glđ. in se tako kvalifikuje v očeh predstojnika.

J. K.

Kako se morejo napraviti, kolikor se dá, pravične kazenske razsodbe.

Spisuje dr. Fran Oblak.

(Konec.)

Pred vsem je omeniti, da prvi pogoj vsakemu bistremu pregledu (in tu ne govorim le kot pravnik!) je jasnost; omogočiti, da postane katerakoli (tudi obširna!) zadeva, naj je v več pismih še tako raztresena, predmet (obiectum), ki se lahko in varno predstavi očesu in tudi šibkemu spominu celo duševno raztresenega človeka, pa se more le, če se postavijo enakostne (če tudi bistveno nasprotno) reči ena poleg druge. Tako spominja se in zaveda sodnik, ki razsojuje, lahko vse zadeve hitro, in tako postane vsako nasprotje očitvidno, in s tem se marsikateri dvom razjasni in lažnjive povedbe prič razkrijejo, katerim (pričam) bi se največkrat brez kake preiskave, ki se ima v ta namen po §-u 277. kaz. pr. reda vršiti, laž dokazala in provzročilo, da bi se lažnjiva priča po §-u 199. lit. a) kaz. zak. zaradi zločina goljufije koj kaznovala.

To „stavljenje enakostnih rečij ene poleg druge“ se jako olajša, če se zapisniki v kazenskih zadevah uredijo, kakor sem uže prej (str. 135., 136. Sl. Pr.) omenil, ker tukaj se tudi lahko prav uredi verodostojen posnetek iz pravnih spisov (Actenauzug), ki se s kazenskimi spisi lahko dā primerjati, katerega posnetka namen je, da se sam kot zanesljiv pisan pregled priloži kazenskim spisom in po katerem pregledu vsakdo, ki ima z dotično kazensko pravdo opraviti, na podlagi golih števil (o katerih koj povem) na prav

majhnem lističu napravi popolnoma zanesljiv pregled: tak pregled s številkami bi bil jako labilen in bi se za vsako posebno vprašanje jako lahko napravil; samo naslanjati bi se moral tak pregled na glavni posnetek iz pravnih spisov, ki sam bi bil stalna in nepremična podlaga naslanjajoča se na same pravdne spise, ki se tudi ne smejo premeniti uže vsled zapovedeb obstoječega kaz. pr. reda, in ki bi se celo gledé dnevnikov (Journal-ov) ne smeli premeniti, kakor sem rekel na str. 105. Sl. Pr. Med tem, ko glavni posnetek iz pravnih spisov, ki se ima napraviti v živi besedi, bi bil krajši ali daljši po obširnosti pravde, bi poljuben pregled s številkami bil navadno prav kratek in v njem bi se po tekočih številkah glavnega posnetka (kar je v tej razpravi pozneje pod 1. a) razloženo) lahko pregledalo, kaj najprej v različnih zapisnikih in časih ena in ista oseba govori, kje v celi pravdi je ena in ista oseba omenjena, kaj se v različnih časih o eni in isti zadevi govori i. t. d., kar se stvarskimi kazali prav lahko doseže: to bi bilo tako vestno kazalo gledé vsakega posameznega vprašanja v pravdni zadevi, in zdaj omenjen pregled se s številkami, na katerem bi kazalo slonelo, napravi si lahko vsak, kdor sme pravdne spise pregledati po svoje sam.

Ni se ustrašiti dejstva, da je katera cela kazenska zadeva razpravljena in raztresena v več spisih, — včasih v več različnih (kazenskih in civilnih) pravnih, — celo pred več (domaćimi in inozemskimi) oblastvi — in je vsaka kazenska zadeva na sebi slučajno predmet različnih vprašanj: v takih slučajih je kratek pregled prav težaven, a vendar ni nemogoč. Treba je napraviti le prej omenjeni posnetek iz pravnih spisov, ki naj v živem slovu obsega vse te zadeve, tako da napravlja tak posnetek za vse zadeve eno edino celoto. Tak posnetek urejuje se tako:

1. Nad vertikalnimi črtami (ki se lahko tiskajo s čelom vred za vse mogoče prihodnje slučaje v namen razpredelov [rubrik]) se pusti:

- a) prvi razpredel za tekočo številko (laufende Posten-Nr.);
- b) drugi razpredel za dan (Datum);

- c) tretji razpredel (ki se po potrebi lahko razdeli v več oddelkov) za številke procesov in dnevnikov (Journal-Nr.), pod katerimi se nahajajo dotični spisi;
- d) četrti razpredel za zadevo (Gegenstand), ki obsega kratek in resničen posnetek (da bi se vsakovrstni posnetki točno in lahko napravljali, skrbeti bi se imelo uže v šoli!) iz dotičnega zapisnika (oziroma spisa) z navajanjem med oklepi, kje natančno se v posnetem spisu nahaja dotična okolščina (Sl. Pr. str. 135., 136.);
- e) peti razpredel za opombe (Anmerkung).

2. Vsak zapisnik se gledé na kronologičen red, v katerem je bil pisan (in ne gledé na nič družega!) zabeleži redno pod dotično tekočo številko glavnega posnetka iz pravnih spisov in se v tem posnetku v dotičnih predelih zabeleži, kar je preje pod 1. s črko *b*), *c*), *d*), (in morebiti tudi *e*) imenovano. — Enako, kakor se imajo zapisniki pod tekočo številko (1. *a*) izkazati v glavnem posnetku, imajo se po istem redu pod tekočo številko (ki se ima ob enem za zapisnike tudi za druge reči (zadeve) pravde, kakor so informacije, izpričevala i. t. d. rabiti) tudi vse okolščine, ki se pravde tičejo, v prej omenjenem kronologičnem redu zaznamovati in posneti.

Tako delo, ki ga tukaj pod 1. in 2. omenjam, je precej mehanično, a mora biti prav vestno, ker drugače bi posnetek nikoli ne dosegel svojega namena, pa bi bil izvor hudi zmešnjavi; vestnosti dokaz oziroma potreben korektivum pa nosi tak glavni posnetek iz pravnih spisov v sebi, ker po predelih 1., *b*), *c*), *d*) se lahko iz samih dokumentov glavne pravde koj prepriča, če je posnetek resničen. Verjetnost posnetka pa bi moral se svojim podpisom zatrditi najprej zlagatelj potem pa tudi njegov predstojnik. S tem bi bilo delo jako skrajšano in verjetno; mogoče pomote pa se vsakokdaj lahko iz spisov glavne pravde dokažejo in popravijo.

Tako se zamorejo iz samega glavnega posnetka iz pravnih spisov vse tu pod 1., *a*) omenjene tekoče številke, ki zadevajo eno in isto stvar, druga za drugo postaviti, kar samo napravi jasne vse spise in celo zadevo, kajti ob enem se ti predočijo vse, tudi najbolj nasprotujoče si reči, če tudi so se

povedale o istem predmetu o različnih časih od istih oseb ali so se godile v istem času ali mnogo let poprej, — in za toliko uže zmore tudi šibek spomin, da kombinuje o resnici povedanih okolščin, ki so se godile v različnih trenutkih istega dneva (in tudi to je jako važno v več obzirih!) in o resnici najmanjše podrobnosti, posebno pa kdo lahko postavi vse informacije o isti osebi ali stvari, ki so jih dale razne gosposke eno poleg druge in sklepa popolnoma — temeljito o njihovi vrednosti, ker z jasnim vidom gleda ob enem vse nasprotnosti in jih vredno tolmači.

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) 1. Ako je več dedičev, zastopa zapuščino oni dedič, kateri se je bil oglasil dedičem uže za časa, ko postane vprašanje gledé zastopstva aktuvelno. — 2. K §-u 144. o. s. r.

V pravni zadevi C. S-a, s prostovoljnim namestovanjem J. S-a proti zapuščini F. P-ja, zastopani po dedičih je razsodilo m. d. okrajno sodišče Ljubljansko z razsodbo z dne 26. oktobra 1893, št. 23289:

Tožena zapuščina pripoznati mora, da je plačan delni znesek 105 gld. s triletnimi obrestmi vred — skupaj 120 gld. 75 kr., kateri se je od tirjatve 400 gld., zavarovane pri zemljiščih vl. št. 303 in 298 kat. obč. K., glasom tusodnega razdelilnega odloka z dne 22. novembra 1892, št. 24897 pogojno odkazal toženi zapuščini; dovoliti mora dalje, da pripade ta pogojno odkazani znesek 120 gld. 75 kr. tožniku C. S. na račun njegove tirjatve v znesku 704 gld. 33 kr. iz izkupila zemljišč vl. št. 303 in 298 kat. obč. K. — to vse pa le tedaj, če priseže namestovalec J. S. dopolnilno prisego, da je odštel Fr. P-ju po poravnavi na račun tirjatve 400 gld. konv. den. dne 14. januarija 1879. l. 100 gld., leto dnij potem zopet 100 gld, ter dal tretje leto kravo za 75 gld., — ter če ne prisežejo vsi zapuščino zastopajoči dediči razun K. S-a, ki je bil zastopan po skrbniku na čin njim v repliki naloženo, ter izrečno

in molče vsprejeto glavno prisego, da — kolikor vedo in se spominjajo — ni plačal J. S. zapustniku takoj po sklenjeni obravnavi 20 gld. ter tri leta potem 25 gld. na račun omenjene tirjatve. Če prisežejo vsi delatje glavno prisego, J. S. pa dopolnilne prisege ne priseže, se tožbeni zahtevek zavrne. — Če pa priseže J. S. dopolnilno prisego, ter delatje glavno prisego, potem zmaga tožnik le gledé delnega zneska 65 gld. s triletnimi obrestmi vred v skupnem znesku 74 gld. 75 kr. — Če pa ne prisežejo niti J. S. niti delatje, zmaga tožnik le z delnim zneskom 40 gld. s triletnimi obrestmi vred v skupnem znesku 46 gld. a. v. —

Razlogi.

Tožnik pravi, da je plačal njegov prostovoljni namestovalec J. S. zapustniku na račun tirjatve v znesku 400 gld. konv. den., ki je bila vknjižena na tretjem mestu pri vložku št. 298 in na drugem pri vl. št. 303 kat. obč. K., povodom dne 14. januarija 1879. l. sklenjene sodne poravnave 20 gld., leto potem 100 gld., leto potem zopet 100 gld., tretje leto pa da je dal kravo vredno 75 gld. in 25 gld., da ostane torej še dolga 100 gld., ali kakor pravi razdelilni odlok z dne 22. novembra 1892, št. 24897 — znesek 105 gld. Tožnik pravi potem, da se je poplačala tudi ta tirjatev 105 gld. ali z obrestmi vred 120 gld., katero prisoja omenjeni odlok zapustniku tudi le pogojno. — Tožena zapuščina zanikuje vse te navedbe. Tožnik navaja v dokaz delnih plačil tudi pričo M. S., ki pa ni radi tega zavržna, ker je namestovalčeva žena, kakor trde dediči tožene zapuščine. Le-ta pa je potrdila, da je plačal J. S. leto po poravnavi 100 gld., potem zopet 100 gld. ter pozneje še dal kravo v vrednosti 75 gld. vse na račun pravnice tirjatve. Prva polovica dokaza se je torej doprinesla, ter se je moralo razsoditi na dopolnilno prisego namestovalčevo. — Gledé ostalih delnih plačil, katerih M. S. ni mogla potrditi iz lastne opazbe, morala se je določiti glavna prisega vseh zapuščino zastopajočih dedičev — izvzemši K. S-a. To prisego je vsprejela dedinja M. P. izrečno, drugi pa molče (§ 36. sum. pat.). Drugih dokazov ni nihče ponudil.

Z razsodbo z dne 28. marcija 1894, št. 1304 je višje sodišče Graško tožbo povsem zavrnilo.

Razlogi:

Tožba je naperjena proti zapuščini F. P-ja. Sodnik mora torej preiskovati pred vsem uradoma, če so upravičene zastopati za-

puščino one osebe, o katerih tožnik to trdi v svoji tožbi. Tega pa tu ni. — Iz zapuščinskega akta se namreč razvidi, da je umrl F. P. zapustivši ženitno in dedinsko pogodbo z dne 20. junija 1866. l. sicer pa ab intestato, ter da se je oglasilo še mnogo drugih v tožbi ne omenjenih dedičev. — Zapuščino pa ne zastopajo samo v tožbi navedeni, temveč vsi dediči, ker namestujejo imovinsko-pravno osebo zapustnika F. P. le vsi dediči skupaj, ne pa vsak zase z ozirom morebiti na kak idealni del zapuščine (§ 547. obč. drž. zak.). Iz tega torej sledi, da niso v tožbi navedeni dediči sami zase upravičeni, pripoznati imenom zapuščine pravne zahteve ali jih izpodbijati, — torej da jim manjka legitimatio ad causam. Okolnost pa, da omenjeni dediči tega ne ugovarjajo, je brez pomena, ker mora sodnik presojevati pasivno tožbeno legitimacijo uradoma. Radi tega uprav § 37. j. n. ukazuje, da se mora do končane zapuščinske razprave vložiti vsako proti zapuščini naperjeno tožbo edino le pri zapuščinskem sodišči. Tudi na to se ne more sklicevati tožnik, da ni za časa vložene tožbe (11. januarija 1893. l.) vložilo več oseb dedinske oglasitve za dediča, kakor v tožbi omenjeni, ker se mora iz smrtovnice razvideti, da so še drugi postavni dediči, katerih so nekateri še nedoletni, ter bi moral prositi, naj se postavi skrbnik za oni del zapuščine, gledé katerega se ni še nihče oglasil dedičem. — Tožba se je morala sicer odbiti. Tožnik pa sme vložiti pravilno napravljeno novo tožbo.

Tožnik je vložil proti tej odločbi ničnostno in revizijsko pritožbo ter je navedel: Ni zakona, kateri bi upravičeval sodnika preiskovati uradoma legitimacije; — posebno se pa sodišče ne more ozirati na zapuščinski akt, katerega ni priložiti prosila pravnim spisom nobena strank. Vrh tega je pa zastopal tožence odvetnik. Sklicuje se na §-a 25. in 49. sum. pat. Tudi § 547. obč. drž. zak. zahteva, da je dedič vsprejel dedščino. Zapuščino zastopajo oni dediči, ki so se bili priglasili do trenutka, v katerem je postalo to vprašanje merodajno, — to pa posebno, če se ni oglasil dedič le k natanko določenemu delu dedščine. Dalje se mora v pošte vjemati določbo §-a 550. obč. drž. zak. — Dela pa, h kateremu se ne bi oglasil noben dedič, ni bilo za časa vložene tožbe, ker so se glasile vse oglasitve splošno. Čemu bi se torej postavljala skrbnik?

Z odločbo z dne 11. julija 1894, št. 7827 je najvišje sodišče obnovilo razzsodbo prve stopinje.

Razlogi.

Višje sodišče je imelo brez dvoma nalogo, preiskovati, če so bile osebe, po tožniku navedene, kot dediči upravičene zastopati toženo zapuščino, ker je odvisna od tega razsodba, je-li bil zagovor proti tožbi pravilen — to je, učinjen po osebah, ki so po zakonu poklicani nadomestovati zapuščino aktivno in pasivno. To pretehtovanje pa je bilo omejiti na vprašanje, se je li dokazalo svojstvo tožencev kot dedičev, ter se ni smelo raztegniti na to, če pristojna razun teh oseb še drugim dedno nasledstvo. — Kajti po smislu §-a 547. obč. drž. zak. zastopa dedič, ki je dedščino vsprejel, zapustnika. Po §-u 550. obč. drž. zak. so pa — če jih je več — zavezani vsi dediči za jednega in jeden za vse. Iz tega pa sledi, da je za časa, ko je reprezentacija zapuščine po dedičih aktuvelna, če je več dedičev, oni dedič upravičen zastopati zapuščino, kateri se je bil uže oglasil dedičem. Torej more upnik zapustnika utesniti tožbo radi svoje zahteve na tiste dediče, ki so se za časa tožbe uže oglasili dediči. Razmerje pa, katero je nastalo mej uže oglašeni dediči, ki so se spustili v pravdo, ter mej drugimi, ki so tudi v dedno nasledstvo poklicani, nima nobenega pomena za presojo o tem, je-li upravičena tožbena zahteva ali ne; — to pa ravno tako malo, kakor gledé vprašanja, sozastopa li dedič, ki je za časa tožbe dedščino uže nastopil tudi zapuščino. Ker pa osebe, imenovane v tožbi, ne zanikujejo, da so za časa te tožbe dedščino uže nastopile, je njih legitimacija za zastopanje zapuščine dognana ter je brez pomena,, če so se oglasili potem še drugi dediči. Višjesodno razsodbo je torej smatrati neutemeljeno v zakonu, in se je morala predrugačiti ter ponoviti prvosodna razsodba. Sklicuje se pa na njene zakonu prikladne razloge, ter se le pripomni, da je rešitev vprašanja, koliko se prišteva verjetnosti zavržni priči, po §-u 144. o. s. r. sodniku prepuščena. Iz spisov se ne da posneti povoda dvomiti o resničnosti izjav priče M. S. Nalaganje glavne prisege vsem dedičem je pa utemeljeno v tem, da so solidarni dolžniki. Ničnosti sicer ni bilo v višjesodni razsodbi, temveč le pogrešek proti §-u 257. o. s. r., radi tega se je odbila ničnostna pritožba, pač je pa upravičena revizijska pritožba, kateri se je vsled tega ugodilo.

Dr. S.

b) Zemljiškknjižni izpisek je dokaz lastninske pravice.

Mestno del. okrajno sodišče v Lj. razsodilo je v pravdi Matevža in Ane Z. tožnikov proti Jožefu A. tožencu zaradi priznanja prostosti služnosti oziroma zaradi lastnine z razsodbo z dne 2. oktobra 1893, št. 20399:

Tožbena zahteva, spremenjena v konečnem govoru in glaseča se: »Toženec Jože A. dolžan je pripoznati, da spada k zemljišču tožnikov vlož. št. 279 kat. obč. Gorenja Š. tudi parcela št. 1238/1 iste katastralne občine in posebno tudi tisti trikot imenovane parcele, kateri leži med potjo parcela št. 1418 pred parcelo št. 1248 in med parcelo št. 1244; toženec mora pripoznati, da sta tožnika lastnika tega trikota in, da je ta trikot prost služnosti užitka, in je torej dolžan toženec vzdržati se vsacega samolastnega dejanja, posebno pa užitka gledé navedenega zemljišča proti globi 50 glđ. vse to v 14 dneh proti izvršilu — se zavrne.

Razlogi:

V prvi vrsti povdarjati je, da je trikot, ki spada po trditvi tožnikov k parceli št. 1238/1 kat. obč. Gorenja Š. odločen od drugega sveta omenjene parcele z ograjo ter se rabi kot vrtiček ali »garteljč«; loči se torej od drugega sveta te parcele, ki je njiva. Navedeni razložek med trikotom in drugim svetom gledé kakovosti užitka sveta ni nov, nego, kakor je to razvideti iz pravnih govorov in iz izpovedeb prič, traja ta razlika uže dolgo let ter je obstajala tudi še predno sta sedanja tožnika postala lastnika omenjene parcele. Pismo z dne 28. marcija 1878. l., vsled kojega postala sta tožnika lastnika omenjene parcele, ne razločuje in ne omenja posebnosti te parcele; tudi tožnika ne trdita, da sta vsled napominanega pisma jela uživati ves svet in tudi vrtiček, pač pa je po toženčevih pričah: Jakobu Z., Jeri A., Petru S., Janezu Z., Šimnu L. in Jožetu M. dokazano ne samo to, da sta Justus in Jera A. potem, ko sta tožnikoma prodala omenjeno parcelo, še uživala trikotni vrtiček, nego tudi to, da je toženec sam kot naslednik Justa in Jere A., omenjeni trikot užival. Ker opirata tožnika svojo lastninsko pravico do spornega sveta na pogodbo z dne 28. marcija 1878. l. in ker, kakor uže omenjeno, to pismo ne razločuje kakovosti sveta, je razlagati to pismo po določilih §-a 914. oz. 6. obč. drž. zak., to pa tem bolj, ker se obris situacije in izpisek iz zem-

ljiške knjige, katera sta priložila tožnika gledé označenja parcel, ne ujemata. Merodajno v tem pogledu mora biti to, da je v pismu z dne 28. marcija 1878. l. rečeno, da se proda, oziroma kupi svet »v mejah obema znanih«. Vender je pa svet, radi kojega teče pravda, s posebno ograjo omejen in ravno užitek tega sveta sta prodajalca Just in Jera A. tudi še po prodaji uživala in to, dokler ga nista sedanjemu tožencu izročila. Toženec je posest tudi uže nastopil, da-si je v pismu z dne 28. marcija 1878. l. rečeno, da kupca, sedanja tožnika, takoj nastopita posest kupljenega sveta. V tem slučaju se tožnika ne moreta sklicevati na zaupanje v zemljiško knjigo, ker sta, kakor omenjeno, kupila svet po mejah njima natančno znanih. Tudi, ako bi se bil ogled z izvedenci na lícu mesta vršil, ne bi se bilo pojasnilo to, s čimer se razločujeta obris in zemljiškoknjižni izpisek, in bi bilo to pač moglo služiti za boljšo pojasnitev obsega posameznih parcel, ne pa v pojasnilo tega, koliko sveta je v dotični pogodbi zapopadenega, torej zamorejo biti merodajne le meje, katere so se kot znane v pogodbo postavile, katero pogodbo je po §-u 914. obč. drž. zak. vzdržati in katera se drugače razlagati ne da, nego tako, da sta kupovalca po znanih mejah nastopila posest in užitek kupljenega sveta in, da je to, kar se ni nameravalo kupiti ali prodati, ostalo prodajalcema, ki sta to od leta 1878. naprej še uživala, dokler njima v posesti ni sledil sedanji toženec, da torej v kupni pogodbi z dne 28. marcija 1878. l. ni zapopaden trikotni vrtiček »garteljč pred hišo«. Zaradi tega se je tožbena zahteva zavrnila.

Vsled apelacije tožnikov je višje deželno sodišče v Gr. z odločbo z dne 28. marcija 1894, št. 11723, prenaredivši prvo razsodbo, ugodilo tožbeni zahtevi.

Razlogi:

Čeprav je na jedni strani neoporekano, da je parcela št. 1238/1 deloma njiva, deloma pa sporni vrtiček (»garteljč«), vender je na drugo stran po katastralno-uradnem potrdilu dognano in dokazano, da je parcela št. 992 starega katastra, ki se je s parcelo št. 991 vred glasom kupne pogodbe z dne 28. marcija 1878. l. po Justu in Jeri A. prodala današnjima tožnikoma, ravno in v istini obsega in vsebuje parcelo št. 1238/1 novega katastra s prepirnim trikotom vred. Ker sta dokazala tožnika z zemljiškoknjižnim izpiskom, da

sta zemljeknjižna lastnika zemljišča vl. št. 268 kat. obč. Zg. Š., h kateremu spada kot del iste po javni knjigi tudi parcela št. 1238/1, onda se ne more dvomiti o lastninske pravici tožnikov do spornega sveta, ker imata za se veljaven naslov (§i 424., 425. in 431. obč. drž. zak.). Vsled tega tudi ni treba nadalje razpravljati o tem, je-li sta tožnika sporni svet tudi dejanski uživala in posedovala od časa pridobitve ali ne; kajti glavna stvar je, da dokaže sedaj toženec, ali more upravičeno lastiti si sporni svet ali ne. Toženec trdi, da je lastnino spornega sveta pridobil si tako s pogodbo, kakor tudi s priposestovanjem. Toda ne gledé na to, da slednji naslov izključuje pogodbeni naslov, se v predstojećem slučaju o pridobitvi lastnine potom priposestvanja uže radi tega govoriti ne more, ker sta zakonska Just in Jera A., kojih priposestvovalno dobo si hoče toženec vštevati, bila ravno le posestna prednika današnjih tožnikov. Isto tako pa ne more trditi toženec za se pogodbenega naslova, gledé kojega se sklicuje na izročilno pogodbo z dne 10. januvarija 1891. l. Kajti v tej pogodbi, ki sta jo tožnika priložila, so posestva, katera sta zakonska Just in Jera A. tožencu izročila, natanko navedena; ravno tako zapisana so tudi v uradnem zemljiškknjižnem izpisku vsa zemljišča in vsi deli zemljišč, katera so bila izročena tožencu, vender spornega sveta ondi najti ni. Toženec ni niti trdil, še manje pa dokazoval, da bi bil sporni svet del kake parcele onih zemljišč, koja sta mu izročila Just in Jera A.; tudi ni trdil niti dokazoval, da bi mu bila Just in Jera A. razven pogodbe sporni svet izročila s kako posebno pogodbo. Čeprav sta dalje prodajalca zakonska Just in Jera A. tudi še po sklenjeni kupni pogodbi s tožnikoma sporni svet »gartelj« obdržala v posesti in isti tudi še potem uživala, vender to ne more omejiti lastninske pravice tožnikov do tega sveta na nobeden način; nikakor pa se iz tega uživanja zakonskih Justa in Jere A. ne more izvajati kaka pravna zahteva za toženca in to še v tem slučaju ne, če bi bila tudi zakonska Just in Jera A. omenjeno zemljišče ali le istega užitek dejanski izročila tožencu (§ 440. obč. drž. zak.), kar pa, kakor omenjeno, niti ni dokazano. Mnenje prvega sodnika, da se je hotelo v pogodbi z dne 28. marcija 1878. l. z besedami, da se proda tožnikoma parcela št. 992 »z mejami obema znanimi«, na dejanske meje tega »garteljca« z ozirom na druge parcele opozarjati ter sporni svet tako od prodaje in izročitve izločiti, je popolnoma sa-

movoljno in neutemeljeno ter po izpovedbi kot priče zaslišane so-prodajalke Jere A. naravnost ovrženo; kajti Jera A. izpovedala je, da sta ona in njen soprog Just A. sporno zemljišče le tako dolgo posedovala, dokler nista svojega premoženja hčeri Ani, današnji sotožnici za doto izročila; tudi sta kakor pravi priča, sporni svet po izročitvi le z dovoljenjem tožnika Z. uživala. Na podlagi tega je tožbena zahteva, ki se je v konečnem govoru jedino le precizovala, ne da bi se bila v njenem bistvu izpremenila, popolnoma upravičena in se je moralo, prenarativši prvo rzsodbo, zahtevi tožnikov ustreči.

Toženec vložil je revizijsko pritožbo, a najvišje sodišče je z rzsodbo z dne 23. majnika 1894, št. 5622 revizijsko pritožbo zavrnilo ter potrdilo višjesodno odločbo.

Pri tem sklicuje se najvišje sodišče na razloge II. sodišča.

Dr. J. K.

c) Stanovanje dolžnika v inozemstvu stavi v nevarnost upnikovo tirjatev.

Pošiljatev trgovinske firme S. S. e figlio v R. v Siciliji obstoječo v raznih sodih italjanskega vina in sicer težko 18943 *kg*, katero je bil dal razdačiti H. K., omenjene trgovinske firme opravnik (komisijonar), pri upravnistvu javnih skladišč na Dunaji kakor pristno (naravno) vino italjansko, proglasil je c. k. carinski urad Dunajski zapadlo v carinski prestopok s pretvezo, da je umetno vino »*la-crima Christi*«.

Z dopisom z dne 24. marcija 1893. l., s katerim je upravnistvo javnih skladišč na Dunaji vse to naznanilo H. K., naložilo mu je, da položi pri njej v poklade 3249 gld. 62 kr. a. v. v varščino carinske diference 16248 gld. 10 kr. pa v varščino globe za omenjeni carinski prestopok s pristavkom: »dokler ne boste zagotovljeni ti tirjatvi, ne dobode H. K. nobenega družega trgovinskega blaga na njegov račun ležečega v javnih skladiščih, ako ne položi v gotovini odnosne njegove vrednosti.«

Z ozirom na določbe §-a 1014. obč. drž. zak. in čl. 393., 571. in 382. trg. zak. sme H. K. zahtevati od svoje pooblastiteljice, da mu izroči potrebne novce v pokritje tirjatve carinskega zaklada in da reši tako iz javnih skladišč vse drugo trgovinsko blago, na njegov račun v istih ležeče.

Trgovinska firma S. S. e figlio odtegne se prav lahko globi, naloženi jej po c. k. carinskem uradam s tem, da ne pošlje več vina v dežele in pokrajine avstrijske in nato misli ozbiljno, kakor se povzema iz govora, ki ga je imel italjanski poslanec J. V. dne 3. julija 1893. leta v rimski poslanski zbornici.

Naj bi tudi plačilni nalogi in odnosne razsodbe carinskih oblastev avstrijskih zadobile pravno moč, odrekó prav gotovo sodniki na Italjanskem vsako svojo pomoč za iztirjanje zadevnih dveh zneskov in H. K. ne bode mogel nikdar in nikakor ne poslužiti se regresne svoje pravice zoper svojo pooblastiteljico.

Vse te okolnosti pričajo jasno, da se nahajajo pravice H. K. in sicer pravica, zahtevati od trgovinske firme S. S. e figlio, da položi neutegoma zadevno varščino in da plača ob svojem času njej odmerjeno carinsko globo, prav v veliki nevarnosti in skrbeti mu je, da jo odvrne od sebe.

Pri odpravniku »bratje W. v Trstu« nahaja se 120 sodov vina napominane trgovinske firme in položivši v sodne poklade razne državne zadolžnice v znesku tisoč kron za sramoto in škodo, ki bi utegnila nastati trgovinski firmi S. S. e figlio, prosil je H. K., da se mu dovoli v smislu §-ov 283. in 285. o. s. r. prepoved na omenjene sode vina.

Ozira je se na to, da je prositeljeva tirjatev s prilogami, prošnji priloženimi zadosti dokazana in da je položil prositelj v sodne poklade tisoč kron za sramoto in škodo v smislu §-a 285. o. s. r., ozira je se na to, da je njegova tirjatev v nevarnosti, ker ima trgovinska firma S. S. e figlio svoj sedež v inozemstvu in ker le-ta ne poseduje v teh deželah nikakoršne imovine in ozira je se na to, da se nahaja omenjeno vino v tretjih rokah, ustreglo je mestno del. okrajno sodišče tržaško z odlokom z dne 1. avgusta 1893, št. 24805 tej prošnji.

Z odločbo z dne 16. avgusta 1893, št. 3211 je pa višje deželno sodišče tržaško vsled rekurza odvetnika dr. N. pl. V. kakor skrbnika trgovinske firme S. S. e figlio v smislu dvorn. dekr. z dne 11. majnika 1833, št. 2612 premenivši odlok sodišča prve stopinje, odbilo omenjeno prošnjo. H. K. ter obsodilo ga v povrnitev sodnih troškov iz naslednjih razlogov:

Nikakor ni dokazano, da proti H. K. kaka nevarnost iz razsodeb dunajskih carinskih oblastev. Z listinami tudi ni potrjeno, da ne poseduje trgovinska firma S. S. e figlio v avstrijskem ozemlju imovine, potrebne v pokritje njej naloženih glob, saj iz same okolnosti, da ima svoj sedež v inozemstvu, ne more se še proglasiti izvestnim, da ne more plačati te globe. S samim naznanilom javnih skladišč na Dunaji, izvršenim s pismom z dne 24. marcija 1893. l. se tudi ne more smatrati gotovim, da je c. k. carinsko oblastvo vpisalo na dolg H. K. oba zneska omenjene globe in da ima zaplenjene v varnost teh zneskov še drugo blago razen onega, ki spada pod carinski prestopok. Tirjatev H. K. zoper trgovinsko firmo S. S. e figlio odvisna je torej od uvetov, o katerih ni možno domnevati, da li se kedaj uresničijo in vrhu tega je še omajana verodostojnost potrdbe o nepristnosti zaplenjenega vina vsled potrdila, izdanega po zavodu v Klosterneuburgu o kemični analizi tega vina. Konečno je pa varnost v znesku tisoč kron očitno premajhna za vso škodo, ki lahko nastane iz prepovedi obsegajoče polnih 120 sodov dragega vina.

Z odločbo z dne 11. oktobra 1893, št. 11774 je pa najvišje sodišče premenilo odlok višjega deželnega sodišča primorskega ter zopet uveljavilo odlok m. del. okrajnega sodišča tržaškega iz nastopnih razlogov:

Iz listin, priloženih prošnji za prepoved, razvidi se nedvomno: da je odposlala v prošnji navedeno vino siciljska firma S. S. e figlio H. K. označivši njega svojim zastopnikom; da je H. K. v tem svojstvu izposloval od upravnitva javnih skladišč na Dunaji obdačenje in odnosno razdačenje tega kupčijskega blaga; da je to kupčijsko blago zapadlo carinskemu prestopku in da je c. kr. carinski urad zaplenil je v varnost uvoznine in globe v zneskih navedenih v prošnji. Z ozirom na odgovornost H. K. zaradi plačila teh zneskov je njegova tirjatev zoper pošiljateljico, ki mu je poslala listine o pošiljatvi in ki mora odgovarjati za kazni in škodo, zadostno dokazana. V sodne poklade vsprejeti znesek tisoč kron ima se smatrati zadostnim za razžaljenje in škodo z ozirom na kakovost in količino kupčijskega blaga. Istotako je nevarnost, v kateri se nahaja H. K. tirjatev, dokazana uže po okolnosti, da ne poseduje toženka v avstrijskem cesarstvu nikakeršne imovine.

d) Razven sodišča rei sitae dovoliti sme prepoved na premičnine le ono sodišče, ki je nedvomno pristojno za rešitev spora in merito.

Dne 4. avgusta 1893. l. pod št. 5773. vložil je H. K. zoper trgovinsko firmo S. S. e figlio pri deželnem sodišči tržaškem tožbo za opravičenje prepovedi dovoljene mu z odlokom, navedenim v prejšnjem slučaju. Opirajoč se na določbe min. naredbe z dne 19. junija 1855, št. 106. drž. zak. in na listine priložene prošnji za prepoved in položivši v sodne poklade drugo vsoto tisoč kron za sramoto in škodo v smislu §-a 285. o. s. r., prosil je H. K., da se mu dovoli v varnost obeh zneskov, navedenih v prejšnjem slučaju sodna prepoved še na druga razna vina imenovane trgovinske firme, ki so se nahajala v javnih skladiščih na Dunaji.

Deželno sodišče tržaško, ki je postalo pristojno za rešitev glavnega spora vsled tožbe za opravičenje prepovedi, katera se je pri njem vložila in oziraje se na okolnosti omenjene v prejšnjem slučaju, ustreglo je sicer tej prošnji z odlokom z dne 5. avgusta 1893, št. 5574 a višje deželno sodišče za Primorsko je vsled rekurza odvetnika dr. N. pl. V., kakor skrbnika tožene trgovinske firme S. S. e figlio, premenilo z odločbo z dne 29. avgusta 1893, št. 3402 iz razlogov, uže navedenih v prejšnjem slučaju odlok, sodišča prve stopinje.

Zoper to odločbo pritožili sta se obe stranki, a najvišje sodišče na Dunaji potrdivši z odločbo z dne 11. oktobra 1893, št. 12215 odločbo višjega dež. sodišča tržaškega, odbilo je revizijski a) rekurz trgovinske firme S. S. e figlio, ker je uže višje deželno sodišče tržaško uslišalo njeno zahtevo in ker ne more stvarjati predmet kakemu pravnemu leku obrazloženje, ki spremlja sodno rešitev, in b) rekurz H. K. ker sme vložiti tožnik v smislu §-a 46. o. s. r. prošnje za dovolitev sodne prepovedi na premičnine nahajajoče se v tretjih rokah ali pri sodišču, pristojnem za rešitev glavnega spora, v katerega okoliši ima se izvršiti prepoved, ker ni še pravokrepno ugotovljeno, da je deželno sodišče tržaško pristojno za rešitev glavnega spora in ker se predmet prepovedi nahaja na Dunaji.

Kazensko pravo.

K § oma 281, št. 5. in 7. k pr. r.

Matevža J. in Petra Šp. obtožilo je c. kr. državno pravdnništvo v Ljubljani dne 5. maja 1894, št. 1755 hudodelstva težke telesne poškodbe po §-u 143. kaz. zak., storjenega s tem, da sta se pri hudem ravnanji zoper Janeza Pikša dne 4. marcija 1894. l. v Zadragi, pri katerem je bil poslednji na svojem životu tako poškodovan, da je vsled tega umrl, in se ne da izkazati, kdo mu je smrtno poškodbo prizadejal — lotila pokvarjenega, sicer ne z nakano, ga usmrtiti, pa vendar z drugim sovražnim namenom s tem, da ga je Matevž J. z glavo ob zid tolkel, potem na tla vrgel in zopet z glavo ob tla butal, in da sta potem Pikša oba zgrabila in na tlak pred hišo vrgla.

Deželno sodišče v Ljubljani je pa pri glavni razpravi z rabsodbo dne 21. junija 1894, št. 6146 oba obtoženca v smislu §-a 259, št. 3. k. pr. r. oprostilo obtožbe, in sicer iz sledečih

razlogov:

Dne 4. marcija 1894. l. zvečer prišel je cunjar Janez Pikš s svojo družabnico Marijo H. v Zadrago ter se podal v Šparovčevo krčmo. Po pričevanju Marije H. dokazano je, da je obtoženec Matevž J. Janeza Pikš-a, ki je bil nekoliko pijan in zabavljaval ter zmerjal krčmarico, prijel z obema rokama za glavo in tolkel ob zid, potem Pikš-a vrgel z levo stranjo vznak na tla, kar tudi le-ta obtoženec sam prizna, se sklonil k njemu in ga zopet z glavo butal ob tla; na to vrgla sta oba obtožena Janeza Pikša po priznanji obeh obtožencev na cesto ter ga je še tukaj, kakor pričuje Marija H., Matevž J. z glavo butal ob tla. Na to šla sta Janez Pikš in Marija H. v Zgornje Duplje, Pikš tožil je med potjo, da ga bole glava in prsi. Po pričah Jožetu P., Alojziju Št., Andreju Š. in Lorencu K. dognano je, da je Pikš, ko je v Zgornjih Dupljah šel v krčmo, bil še trden in razposajen, da je zopet zabavljaval, ter se kregal, na kogar je ravno naletel. Vsled tega je Lorenc K. Janeza Pikš-a močno s pestjo bil po glavi ter se je Pikš nato s svojo spremljevalko umaknil v hlev, kjer sta se le-ta oba jela med seboj prepirati. Dne 18. marcija 1894. leta umrl je Janez Pikš v Celovci. — Glasom izvedeniškega izreka umrl je Janez Pikš vsled otrpnenja možganov, provzročena po močnem izlivu

krvi na njih levi strani. Posebnih vidnih ran se na njem ni dobilo, izvzemši nekoliko neznatnih odrgnin. Zdravniško mnenje poudarja dalje, da je možno, da je krvni izliv nastopil sam od sebe, možno da tudi vsled kakega močnega udarca; možno, da vsled ravnanja obtožencev proti Pikš-u v obtožbi omenjenega, akoravno bi se bilo čuditi, da bi po takem ravnanji ne bilo najti pod kožo nikake nabrane krvi, nikake otekline in nikacih plavih lis na koži, iz česar bi se dalo sklepati, da hudo ravnanje proti Pikš-u ni bilo s tako močjo izvedeno, da bi bilo provzročilo izliv krvi. Z ozirom na to, da je po izvedeniškem izreku toliko slučajev, vsled kojih je lahko nastal omenjeni izliv krvi v možgane in je nastopila smrt in ker se ne da nikakor dognati, da mu je bil smrtni pretres možganov prizadet ravno pri onem grdem ravnanji v hiši in pred hišo Šparovčevo v Zadrugi, kojega sta se vdeležila oba obtoženca, in ker je dalje tudi še mogoče, da je smrt nastopila zgolj slučajno, ali pa vsled tega, da je Lorenc K. Janeza Pikš-a močno bil s pestjo po glavi tudi ob istem času, je moralo sodišče, kojemu ni bilo moč najti kavzalne zveze med dejanjem obtožencev in med smrtjo Janeza Pikš-a, oba obtoženca v smislu §-a 259. k. p. r. oprostiti obtožbe.

Zoper to razsodbo je državno pravdnštvo oglasilo pritožbo zaradi ničnosti, katero je takole utemeljevalo:

Pritožba se opira na ničnostni vzrok §-a 281., št. 5. in 7. k. p. r., ker je na jedni strani izrek sodišča o odločujočih dejanskih stvareh nepopoln, na drugi strani pa konečna razsodba ni rešila obtožbe. Obtožba trdi, da je Matevž J. dne 4. marcija 1894. l. v Šparovčevi krčmi v Zadrugi zabavljajočega cunjarja Janeza Pikš-a z obema rokama za glavo zgrabil in ž njo ob zid tolkel, da je potem Pikš-a vznak vrgel na tla, zopet njegovo glavo prijel in ž njo ob tla butal, konečno, da sta potem Matevž J. in Peter Š. Janeza Pikš-a iz krčme vlekla in ga pred hišo vrgla na cesto, kjer je Matevž J. še enkrat z glavo Pikš-a butal ob tla. Te trditve obtožbe ima sodišče izrečno za dokazane; nima pa za dokazane daljnje trditve obtožbe, da je dobil Janez Pikš pri tem grdem ravnanji obtožencev proti njemu smrtno poškodbe in da je vsled tega umrl. Radi tega bila sta oproščena oba obtoženca obtožbe zavoljo hudodelstva po §-u 143. k. z. Oprostitev v tem oziru se noče izpodbijati. Vender pa se vidi z ozirom na obtožbene trditve, katere ima sodišče za dokazane, da je ta izrek nepopoln in da tudi ne rešuje obtožbe.

Ni treba še posebe utemeljevati, da se nahaja v dejanskih trditvah obtožbe radi hudodelstva po §-u 143. k. z. eventualno lahko tudi substrat kacega drugega kaznivega dejanja, katero je implicite pod obtožbo in katero je tudi rešiti z razsodbo. Ko bi bilo n. pr. v danem slučaju sodišče smatralo dokazane vse trditve obtožbe izključilo pa samo sovražni namen storilcev, ne bilo bi obtožencev kar samo oprostilo, nego uvaževati bi mu bilo treba, se-li v dokazanem dejanji ne nahajajo znaki pregreška §-a 335. k. z., in če bi tudi tega ne dobilo, moralo bi svoj izrek tudi v tem oziru pravilno utemeljiti. V danem slučaju ima sodišče v subjektivnem oziru za dokazano hudo ravnanje proti človeku, kakeršno zadošča za učin hudodelstva po §-u 143. ali 157. k. z.; dvomi le, da je Pikš umrl na posledicah tega hudega ravnanja; radi tega oprasča obtoženca obtožbe zavoljo hudodelstva §-a 143. k. z. Toda s tem ni na vse strani preudarjalo in presoјalo tistih trditev obtožbe, katere ima za dokazane: če tudi ne smatra za dokazano, da je to hudo ravnanje provzročilo smrt Pikš-a, treba je bilo vendar premisliti, ni li tako ravnanje imelo za saboj težko telesno okvaro (pretres možganov), ali pa vsaj lahko telesno poškodbo in ali ni torej dan učin po §-u 152., ali 157., ali 411. k. z.; in če bi vse to ne bilo, imelo je sodišče dolžnost presoјati, ni li v takem ravnanji dobiti najmanj učin prestopka po §-u 431. k. z. Na vse te strani bilo je treba obtožbene trditve presoјati in če ni bilo v nobenem oziru dobiti kaznivega dejanja, potem pa se je moralo tudi pravilno utemeljiti. Ker pa sodbeni razlogi o vsem tem molčé, je ta izrek v odločilnih dejanskih rečeh nepopoln (§ 281., št. 5. k. p. r.) in tudi nikakor ne rešuje obtožbe (§ 281., št. 7. k. p. r.).

Najvišje sodišče je v nejavni seji in zaslišavši c. kr. generalnega prokuratorja vsled te ničnostne pritožbe temeljem §-a 4., št. 2. zakona z dne 31. decembra 1877, drž. zak. št. 3. ex 1878 pritožbo z odločbo z dne 7. avgusta 1894, št. 9625 takoj zavrnilo iz sledečih razlogov:

Pritožba trdi po krivem, da razsodba z dne 21. junija 1894, št. 6146 ni rešila obtožbe. Pritožba je poudarjala, in je c. kr. državno pravdnništvo v konečnem predlogu pri glavnej razpravi zahtevalo, krivim spoznati oba obtoženca, da sta se pri nekem od nju započetem hudem ravnanji, pri kojem je bil janz Pikš na smrt poškodovan, dejansko lotila poškodovanega v sovražnem namenu. So-

dišče je, uvažujé, da dokaz zveze dejanja, katerega se obdolženca dolžita, s smrtjo poškodovanega ni dognan, in zlasti, da ni dokazano, da je nastal smrtonosni pretres možganov usmrčenega pri omenjenem hudem ravnanji, oprostilo oba obtoženca obtožbe. Razsodba razteza se torej na vsa dejanja, na podlagi kojih je izišla. Da se ni oziralo pri razsoji na kako kvalifikacijo dejanja, ki ni v soglasji z obtožbo, pa še ne utemeljuje trditve, da bi obtožba ne bila rešena in ravno tako ni v tem, da je sodišče razsojevalo le v smislu obtožbe, razvideti kake nepopolnosti rozsodbe. Pritožba je torej v obeh navedenih formalnopравnih obzirih očitvidno neutemeljena, in jo je bilo brez odloga tem bolj zavrniti, ker (v zadevi poudarjane nepopolnosti razsoje z ozirom na kako drugo subsumcijo dejanja) niti ni obtožba trdila, in niti glavna razprava dokazala ni, da bi se nahajala pri Janezu Pikš-u razven poškodbe, ki je provzročila njegovo smrt, in kojih glasom izvajanj sodišča obtožencema ni šteti v krivdo, znamenja še kakega drugega hudega ravnanja.

Književna poročila.

Mjesečnik pravničkoga društva u Zagrebu prinaša v broju 9. za mesec september naslednji razpravi: Prilog tumačenju zakona o zadrugah. Napisao dr. Izidor Lichtenberg. Svršetak. — Upliv obtuženikove smrti na riešenje o poprimljenom pravnom lieku proti osudi. Napisao Dragutin Markovac.

„*Tumač građanskomu parbenomu postupniku*“ — uz sudjelovanje dra. Josipa Šilovića, kr. j. r. sveučilišnoga profesora, napisao Adolfo Rušnov, viećnik kr. banskoga stola. — Tisek i naklada knjižare Lav. Hartman-a (Kugli i Deutsch). Zagreb. — 1894. — Ciena for. 6:50.

Na Hrvaškem in v Slavoniji velja od 1. januarija 1853. l. z naredbo pravosodnega ministerstva z dne 16. septembra 1852, št. 190 uvedeni, po našem občnem sodnem pravdnem redu urejeni „*gradj. parb. postupnik*“. Za ta zakon dobival se je do sedaj le zastareli nemški komentar dr. Ferd. Schusterja, čegar zadnja (4.) izdaja je izišla uže l. 1859. — Živa je bila torej potreba, da se uredi novi, sedanjemu stanju znanosti ustrezajoči komentar. Tej potrebi pa zadošča — kolikor je nam bilo mogoče prepričati se iz jako obširne knjige [XII — 963] — novi „*Tumač*“ g. Rušnov-a povsem. Ni bilo g. pisatelju treba dalje opravičevati se v „*Pripomenih*“, da je poprijel pero ter sestavil to znamenito delo, — katero se samo ob sebi opravičuje. Kar se pa tiče bojazni, da bode novi civilni pravdni red, ki ga dobi prej ali slej Hrvatska, prehitel ter na stran porinil to knjigo, ki se peča s starim zakonom, more vsakogar tolažiti pogled čez deželno

mejo, v naše dežele, kjer se nam obeta uže dolgo vrsto let novi zakon. Iz predgovora posnemamo, da je g. pisatelj Rušnov naprosil g. prof. Šilovića, naj mu pregleda delo, da se je le-ta zložil ž njim v vseh novih nazorih, koje je razvil v svojem komentaru, da je pa le radi popolnitve dodal nekoliko vladnih naredeb in okrožnic, posebno kar se tiče predpisov o izvršbi. Schusterjevega komentara se g. pisatelj ni posluževal, pač pa Cansteinove knjige o avst. civ. pravd. redu, katero smatra po krivem komentarom. Vsebina knjigi je urejena v obliki komentara ter prinaša na prvem mestu „Temeljna načela gradjanskoga parbenoga postupka, te obći pregled ustanova, u njem sadržanih,“ potem pride „parbeni postupnik“ z l. 1852. sam, kateremu so dodani posamezne naredbe itd., kakor so izišle k vsaki določbi ter seveda „tumač“, pri katerega sestavi se je g. pisatelj tudi pogostoma oziral na pravosodje domačih in avstrijskih sodišč, ne da bi bilo to seveda v kvar njegovi popolni znanstveni samostalnosti.

Končavši „postupnik“ z leta 1852. dodal je g. pisatelj postopek iz posebnih zakonov in komentoval sledeče: I. Zakon od 17. prosinca 1876. o preinaci nekotih ustanova gradjanskog parbenog postupnika od 16. rujna 1852., tiučih se postupka kod ovršbene dražbe nekretnih i pokretnih stvari radi novčane tražbine (br. 1. kom. I. zbornika od godine 1877); II. Zakon od 13. siečnja 1883. v stegah ovršnog prava kod ovrha radi novčanih tražbina (br. 24. zbornika); III. Naredba minist. nut. djela i pravosudja od 17. prosinca 1855., br. 230. zem. vlad. lista, o sudbenom postupku pri parnicah iz uporabne pogodbe u obće, zatim pri odpoviedanju i povraćanju nepokretnih u zakup ili u najam uzetih stvari, koje se po zakonu smatraju kao nepokretne; IV. Mandatni postupak; A) Naredba ministra pravosudja od 16. veljače 1858., br. 34. zem. vlad. lista, o načinu, kako treba iztjerivati one tražbine, koje su dokazane spisi bilježničkim; B) Naredba minist. pravosudja od 18. srpnja 1859., br. 88. zem. vlad. lista o bržem iztjerivanju tražbina, koje su javnimi ili legaliziranimi izpravami dokazane zatim takovih, koje su upisane u koj grunтовниčki zapisnik, vodjeni po naredbi od 15. prosinca 1855. i o ovrhi osiguranja radi za vrieme dok teče parnica u glavnoj stvari; V. Zakon od 3. listopada 1876. o mjestnih sudovih i postupku pred njimi (br. 87. zbornika); VI. Zakon od 3. listopada 1876. o postupku u pravnih poslovih manje vrijednosti (o postupku bagatelnom ili maličnom) pred kralj. kotarskim sudovi (br. 88. zbornika); VII. Zakon o postupku u slučajevih smetana — posjeda od 8. svibnja 1890. (br. 44. zbornika); VIII. Naredba ministra pravosudja od 25. siečnja 1850. (br. 52. drž. zak. lista) o mjenbenom postupku; IX. Naredba ministra pravosudja od 18. srpnja 1859. (br. 132. drž. zak. lista) o postupku, kada se izvršuje pravo osiguranja radi osnovano na člancib 25. i 29. zakona mjenbenoga; X. Zakon od 3. listopada 1876. o sudbenosti trgovačko-mjenbenoj i postupku pred trgovačko-mjenbenimi sudovi (br. 86. zbornika).

Tudi gledé te knjige moramo ponavljati besede, katere smo izpregovorili uže lani, da jo priporočamo osobito našemu pravnemu naraščaju.

Saj so si zakoni obeh dežel bistveno jednaki, nastali na isti podlagi, ter se razvidi posebnosti jednega boljše, če se pozna posebnosti drugega. Slovenci nimamo do sedaj niti jedne pravniške znanstvene knjige. Naš naraščaj, ki se vzgaja doslej še vedno nemški, privadi se v praktičnem življenju hitreje uradovanja v našem jeziku, če se je vsaj deloma priučil znanstvenih spisov v najbližjem slovanskem jeziku. Dr. S.

Studien socialer Jurisprudenz. Dr. Julius Ofner. — Na Dunaji. 1894. — Hölder. — 86 str.

Zuständigkeit der Staaten für die auf dem Meere begangenen Delicte. Ne-gropontes M. — Berlin. 1894. — Prager.

Kleingewerbe und Hausindustrie in Oesterreich E. Schwieland. — Leipzig. 1894. — Duncker & Humblot.

Das Beweisinteresse in Strafsachen (sog materielle Beweislast). C. Spohr. — Giessen. 1894. — v. Meinchow

Juristische Principienlehre. E. R. Bierling. — Freiburg. 1894. — Mohr.

Die Selbstverwaltung als Rechtsbegriff. H. Blodig. — Leipzig. 1894.

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. oktobra 1894.

— (Iz kronike društva „Pravnika“.) Kakor je pravosodni minister po svojem ukazniku opozoril podrejena oblastva na našo nemško-slovensko pravno terminologijo, storilo je to tudi finančno ministerstvo. Finančno ministerstvo, kateremu je poklonilo naše društvo izvod omenjene terminologije, poslalo je društvu naslednji dopis: „Mit Beziehung auf die Eingabe vom 29. Juli 1894, mit welcher dem Finanzministerium ein Exemplar der deutsch-slovenischen juridischen Terminologie vorgelegt wurde, beehrt sich das Finanzministerium dem löblichen juristischen Vereine für die Uebersendung dieses Werkes verbindlich zu danken und mitzutheilen, dass gleichzeitig eine entsprechende Ankündigung dieses Werkes im Verordnungsblatte für den Dienstbereich des k. k. Finanzministeriums veranlasst wird. Wien, am 15. September 1894. — Für den k. k. Finanzminister: Baumgartner m. p.“ Kos 38. ukaznika c. kr. finančnega ministerstva z dne 1. oktobra t. l. pa priobčuje sledeči razglas: „V založbi c. kr. dvorne in državne tiskarnice na Dunaji izišla je po naročilu pravnega društva „Pravnika“ v Ljubljani nemško-slovenska pravna terminologija. (Št. 4835. F. m. dto. 15. septembra 1894.“) — Tudi c. kr. ministerstvu za notranje zadeve poklonilo je naše društvo izvod pravne terminologije ter je le-to ministerstvo istotako naročilo svojim oblastvom, da se ravnajo pri slovenskem uradovanju po njej. Društvu našemu došel je namreč sledeči dopis c. kr. dež. predsedništva na Kranjskem: „Št. 2809. Po naročilu vis. c. kr. ministerstva za notranje reči z dne 19. sept. 1894. l., št. 2737 naznanja se slavnemu društvu, da se je ugodilo društveni prošnji z dne 29. julija t. l. gledé na vpeljavo slovenske pravne terminologije, kakor

je taista določena v dotični knjigi dr. J. Babnika, pri slovenskem uradovanju političnih oblastev. V Ljubljani dné 3. oktobra 1894. — C. kr. deželni predsednik Hein m. p.“ — Društvo naše priredi še tekom tega meseca prvi društveni večer v tej sezoni. Odbor goji iskreno željo, da bi se prirejali društveni večeri vsaj po enkrat na mesec.

— (Osobne vesti.) Imenovani so: Okrajni komisar Aleksander vitez Ivoy namestniškim tajnikom za Primorje, avskultanta pri deželnem sodišči v Trstu praktikanta Makso Črne in dr. Anton Pesante, avskultantoma za Štajersko pravna praktikanta Angelo Šavnik in Adolf Matzl. — Odvetniško pisarno v Radoljici odprl je dr. Janko Vilfan.

— (Permanentni justični odsek) odklonil je predlog dra. Dyka, naj se v načrt vsprejme še določba, da so pri vseh obravnavah v posamičnih kraljestvih in kronovinah deželnonavadni jeziki pri vseh instancijah povsem enakopravni, tako pri občevanju s strankami, kakor tudi v notranji službi, ter vsprejel nasvet dra. Nitscheja, da se o tej stvari sklepa še le pri uvodilnem zakonu. Vsprejel se je tudi še načrt gledé posvetovanja o novem civilnopravnem redu. Načrt določa, da se civilnopravni red predloži gospodski zbornici, ki voli poseben odsek za posvetovanje. Če bi odsek izrekel se za kako premembo načrta, snideta se odseka obeh zbornic in, če se ne zjedinita, pride dotična debata v plenum. Po končani generalni debati v obeh zbornicah vršilo se bo glasovanje, ne da bi se vršila kaka specijalna debata.

— (Shod avstrijskih notarjev v Gradcu.) Dne 30. m. m. vršila se je letošnja glavna skupščina „avstrijskega notarskega društva“ v Gradcu. Udeležilo se je skupščine 150 članov, predsedoval je dr. Gesselbauer iz Dunaja. Skupščina izrekla je svojo zahvalo dr. Nitscheju za njegovo delovanje v prosep beležništva ter z navdušenjem vsprejela pozdrav pravosodnega ministra grofa Schönborna. Predlog, naj se imenuje večletni predsednik društva dr. vitez Madeyski častnim članom se je vsprejel. Sklenilo se je prositi pravosodno ministerstvo, naj se uveljavi zakon z dne 25. julija 1871. l. tudi na Solnograškem, in predložiti imenovanemu ministerstvu tarif za vsa notarska opravila in prositi, da se tarif z leta 1871. premeni. Skupščina sklenila je tudi resolucijo, da se sodiškim uradnikom poviša plača in da se strogo postopa proti zakotnemu pisarstvu. Prihodnje leto zborovalo bode društvo na Dunaji. V odbor izvolili so se: Gesselbauer iz Dunaja, Gelinek iz Dunaja, Maczkowski iz Krakovega, Mayrhofer iz Dunaja, Max iz Dečina, Nitsche iz Hohenfurtha, Richter iz Dunaja, Simony iz Selčan, Vok iz Ljubljane, Zelinka iz Dunaja.

— (Kolkovna dolžnost menic in trgovinskih papirjev v Turčiji.) Cesarski turški generalni konzulat na Dunaji naznanil je ondotni trgovinski in obrtni zbornici poglobitne določbe turškega kolkovnega zakona, kolikor se tiče menic in trgovinskih papirjev, izdanih v Turčiji. § 3. dotičnega zakona določa kolkovnino za omenjene papirje s $\frac{1}{2}$ per mille in § 28. določa: Menice in drugi trgovinski papirji, kateri se niso kolekovali, nimajo pravice do pravne dobrote določene po §-ih 76. in

78. turškega trgovinskega zakona. Prenosniki odvezujejo se vsake zaveze in more imetnik papirja, čegar sprejem se je odbil, tožiti samo izdatnika, ako se je pa papir sprejel, ima pravico tožbe proti prejemniku in izdatniku, razven ako slednji dokaže, da je bilo zapadnega dne dovolj varščine, kar ga odveže vsake odgovornosti.

— (Posledki civilnega pravosodja v kraljestvih in deželah zastopanih v državnem zboru v letu 1890.) Pravosodno ministerstvo razpošilja ravnokar to po c. kr. osredni stat. komisiji sestavljeno delo, iz katerega posnemljemo sledeče zanimive podatke. Od 71 zbornih sodišč je imelo le 25 več kakor 10.000 vlog; največ imelo je seveda dunajsko trgovsko sodišče, namreč 216.516 komadov, ljubljansko dež. sodišče jih je imelo 10.656. Vseh poslovnih komadov je bilo pri sodnih dvorih I. stopinje 1,222.928 med njimi 46.180 tožba, od katerih pripada ljubljanskemu sodišču 362, inrotulovanih pravnih bilo je pri tem sodišču 316. Izmed 46.180 tožba rešilo se je 14·9% s poravnavo, 57·4% po razsodbi vsled priznanja ali zavoljo izostanka, 19·5% po kontradiktorni razpravi, 3·6% na drugi način, 4·6% je ostalo nerešenih. — Zakonskih sporov bilo je v Trstu 465, v Celovcu 157, v Celji 116, v Ljubljani 107, v Novem mestu 38, v Gorici 33. Ločilo se je sploh 106, razvezalo 702, neveljavnimi izreklo 11 zakonov. Konkurzov je bilo 2499, zapuščinskih razprav pri sodnih dvorih 7272, varstev 8779, skrbstev 3357, zemljeknjižnih in deželnoknjižnih vlog 97.989. Le proti 3531 razsodbi izmed 35.553 vložila se je apelacija, proti 1032 pa revizija. Po drugi stopinji potrdilo se je 73%, po tretji 72. Pri okrajnih sodiščih vložilo se je sploh 9,561.134 komadov. Tožba se je vložilo 176.246. Na Kranjskem vršilo se je potom poravnave 59·7%, po razsodbi vsled izostanka ali priznanja 14·7%, po kontradiktorni razpravi 18%, na drug način 7·5%. Pravde po bagatelnem postopku se tu niso računale. — Novih razprav je bilo 320.548, varstev 833.266, skrbstev 128.099, zemljeknjižnih vlog 970.482. Izmed 92.100 razsodeb vložilo se je proti 16.031 pravni lek pri II. in proti 3449 pri III. stopinji; 66·4% je potrdila druga, 60·9 tretja stopinja. Bagatelnih tožba je bilo 99.787, rešilo se je potom poravnave 26·3%, po kontumačni razsodbi 18·3%, po kontradiktorni razpravi 7·9, na drug način 47·5%. Ničnostnih pritožeb je bilo 1113, katere so pa imele uspeh samo v 201 slučajih. — Višja sodišča imela so 225.848 vlog, mej njimi 84.189 prezidijalnih in 141.659 gremijalnih komadov, od katerih je pripadalo 121.718 na civilne zadeve. Pri graškem višjem sodišču se je razsodilo 2068 pravnih, od katerih je šla pritožba do najvišjega sodišča v 481 slučajih, pri tržaškem 940 pravnih, proti katerim je bilo 237 pritožeb. — Rekurzov rešilo je graško višje sodišče 1984, tržaško 1216. Najvišje sodišče imelo je 15.187 novih vlog, ter starega zastanka iz prejšnjega leta 1185, rešilo je 15.499 komadov in sicer med njimi 3639 pravnih, 1645 rekurzov in pritožeb v postopanju radi motenja posesti, 4103 v drugih pravnih zadevah, 1332 v izvan prepirnem postopku. Ostale došle vloge bile so kazenske.

Pregled pravosodstva.

368. Določba v oporoki, da sme dedič še le za svoje polnoletnosti razpolagati o dedščini, tolmačiti se mora tako, da se razume ne le 24. leta, temveč tudi polnoletnost, katera se je dosegla po §-u 252. obč. drž. zak.

O. z dne 29. majnika 1894, št. 6425. J. B. št. 35 ex 1894.

369. Za slučaj, da potrebuje solastnik listino, ki se je položila po smislu §-a 844. obč. drž. zak., dati se mu mora izvirnik. — Dolžnost, grajati položeni račun ali ga pa vsprejeti, velja le onemu računodajniku nasproti, kateri mora po zakonu dati račun in kateremu pristojajo pravice omenjene v §-u 100. o. s. r.

R. z dne 21. marcija 1894, št. 2761. G. Z. št. 32 ex 1894.

370. Pogodba, po kateri se dobi za določen čas in za določeno plačo kamnolom, da se lomi v njem kamne, je kupna, ne pa najemna.

O. z dne 28. marcija 1894, št. 3423. J. M. 1029.

371. Ženska, katera je služila moškemu, ki ji je obljubil zakon, zahtevati sme mezdo za gospodinjstva opravila, če se zakon ne sklene po krivdi gospodarja.

R. z dne 29. majnika 1894, št. 5420. G. Z. št. 39 ex 1894. (Cf. r. z dne 6. februarja 1885, št. 14424. G. U. W. št. 10423.)

372. *Condictio indebiti* ni dopustna v slučajih, da je dal soprog soprogi brez not. akta svoto denarja. (Glej posebno razloge višjega sodišča.) O samih pravnih izvajanjih se ne more naložiti glavne prisega.

R. z dne 3. aprila 1894, št. 3628. J. B. št. 40 ex 1894. (Glej r. z dne 23. junija 1887, št. 6226, 3. januarja 1888, št. 14065, 17. marcija 1886, št. 2987, G. U. 11650 oz. 11977, 10974 in r. z dne 10. januarja 1890, št. 14984, Centralbl 378 ex 1890.)

373. Izvanredna revizijska pritožba vložiti se more v izpodbojni pravdi v vseh slučajih, v katerih bi se moralo — ne gledé na določbo §-a 47. zak. z dne 16. marcija 1884, št. 36. drž. zak. — uvesti redno ustno ali pismeno postopanje.

R. z dne 4. julija 1894, št. 8042. G. Z. št. 38 ex 1894.

374. Ako je izid računa, sestavljenega o imetji občine, dognan upravnim potom, razsodi sodišče o zahtevku povračila na njegovi podlagi.

R. z dne 28. marcija 1894, št. 3407. J. M. 1028.

375. Prejudicijalne tožbe dovoljene so le takrat, če ima tožnik pravni vzrok, da se kmalo dožene sodnim potom, velja li pravno razmerje ali ne.

R. z dne 24. majnika 1893, št. 5579. J. B. št. 35 ex 1894.

376. Inozemsko pravo, katero se uporablja v pravdi pred tuzemskimi sodišči, dokazati se more le po potrdilu, ki ga napravi najvišja pravoupravna stopinja dotične inozemske države.

R. z dne 24. januarja 1894, št. 804. J. B. št. 40 ex 1894.

377. Tožbe na položitev razodetne prisege po smislu §-a 220 o. s. r. vložiti se ne more, če ne gre za prikritbo temveč le za to, da se privzamejo uže znani imovinski predmeti, katere zadržuje toženec, v zapuščino. — Da se more dopustiti razodetna prisega, ne sme imetje biti znano, temveč se sme le slutiti, da se kje nahajajo zapuščini pripadajoči predmeti ter da ve za njih prikritbo oseba, od katere se uprav zahteva položitev prisege.

R. z dne 13. marcija 1894, št. 2182 J. M. 1021.

378. V mejah pravilne dobe zastaranja potezati se sme za močnejšo pravico gledé plačila iz izkupila, ki se je iztržilo za zastavo, ne da bi treba bilo bodisi izrečnega pridržka ali pa, da se to zgodi v gotovem roku. Temu tudi ne ovira pravomočnost odloka o razdelitvi izkupila, katero se je izdalo po zemljeknjižnem stanju. — To pa tudi tedaj, ako se prejšnjo tirjatev in prejšnjo pravico do zastavne pravice dokaže po listini (odstopnici) napravljeni šele po izgotovljenem razdelilu. — S tem, da se proda zemljišče po izvršilu, še ne ugasne stvarna pravica do njega ter je nazor napačen, da stopi na njeno mesto pravica na plačilo po prednosti.

R. z dne 10. aprila 1894, št. 4329 J. M. 1030.

379. Uporabe §-a 320., f.) (§-a 199., d.) k. z. ne ovira, da je obdolženec ponaredil na brezoblastno napravljenem oglednem listu le podpis živinozdravnika oziroma uradnega oglednika živine, podpis župana pa si od njega z zvijačo res pridobil.

R. z dne 14. aprila 1894, št. 2152. G. Z. št. 32 ex 1894.

380. Da je mogoče kaznovati razširjalca razžaljivega izrecila po smislu §-a 493. odst. 2. k. z., mora le-ta si biti svest, da je izrecilo razžaljivo ter njegovo ravnanje nepravilno.

R. z dne 23. januarija 1894, št. 665. J. M. 999.

381. Razložba tiskovine namenjene za prodajo v oknu knjigarnice je razširjanje po smislu §-a 6. tisk. zak. Odgovornosti za to v slučaju §-a 24. l. c. se knjigotržec ne more ogniti s tem, da dokaže, da ni on tiskovine položil v okno, temveč pomočnik njegov, — če tudi brez njegove vednosti. Knjigotržec mora nadzorovati razložbo.

R. z dne 15. decembra 1893, št. 11487. J. M. 985.

382. Proti sklepu sodnega dvora I. st., s katerim se je pravočasno vloženi pravni lek po pomoti zavrgel kot zakasnel, pritoži se po §-u 15. k. p. r. pri višjem sodišči.

O. z dne 28. novembra 1893, št. 13886. J. M. 982.

Slovenski Pravnik⁴ izhaja 15. dne vsacega meseca in dobivajo ga člani društva „Pravnika“ brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 4 glđ., za pol leta 2 glđ.

Uredništvo je v Ljubljani, šte. 5 v Gospodski ulici; upravništvo pa na Križevniškem trgu šte. 7.

Naznanilo.

Zbirka obrazcev za slovensko uradovanje pri sodiščih. I. Obrazci k občnemu sodnemu redu I. zvezek.

Ta knjiga, katera se dobiva pri knjigotržcu **Antonu Zagorjantu** velja 1 gld. 40 kr., po pošti sprejeta pa 1 gld. 50 kr.

Kazensko-pravdni red

z dne 23. maja 1873 števil. 119 državnega zakonika

z dodanim

zvršitvenim propisom

in

drugimi zakoni in ukazi kazenski postopek zadevajočimi.

I. natis. Izdalo društvo „Pravnik“ v Ljubljani. Natisnila in založila „Národna Tiskarna“.

☛ Dobiti je pri knjigotržcu **Ant. Zagorjantu**. Cena elegantno vezani knjigi za člane društva „Pravnik“ je 2 gld. 50 kr., za nečlane 2 gld. 80 kr., s pošto 15 kr. več.

Nemško-slovenska pravna terminologija.

V imenu društva „Pravnika“

uredil

dr. Janko Babnik

c. kr. sodni pristav.

Založila c. kr. dvorna in državna tiskarnica.

Pod tem naslovom izšla je slovenska pravna terminologija in stane **3 glđ. 50 kr.**, elegantno in trdno vezana **4 glđ. 10 kr.**, po pošti **15 kr. več.**

Vsakemu pravniku bode prepotrebna knjiga kaj izvrstno služila in želeti je, da si jo vsakdo naroči.

Naročila sprejema

Anton Zagorjan

knjigotržec v Ljubljani.